

Vallomás útban hazafelé

Először, ahogy visszaidézni tudom, a tapasztott földű tornác volt számomra a haza, melynek ágasához zsinogelte lábamat Édesanyám, miután leverve róla kotlóstyúkot, megittam fél fészekalja tojást. Azután tágult, egyre tágult. Az udvar a tilalmas kútgödörig. Az árokkal szegett kicsi gazdaság, melyre azt mondtuk, hogy a "miénk". S végezetül az az ég sátorával fedett, hatalmas kör, ameddig elrepíteni tudta pillantásának madarait a két szemem. A kukoricaerdős hat dűlő Ugar, az esőzések idején totyogós Páskom, a szarvasi határokon túli gulyás-ménes Tóniszállás-pusztá. Mellette Décs, pusztuló kastélyaival Az ugari, polyákhalmi, páskomi iskola, ritka népkörök, reves útszéli fészületek és a polyákhalmi harangocska töltötték látnivalóval, otthoni zsondulással ezt a babonás tanyai világot, órajársnyira szülőfalumhoz, melyet itt most Körösmartnak neveznek. Legfeljebb a páröles kunhalmok - foghíjazzák a látóhatár körét, s mert a tetejükről még messzibbre láttam, azok lettek hát gyermekképzetelem földrajzában a hegyek.

A Körös-parti nagyközség már ünnepi, lakomát jelentett, amire már hónapokon át készülni illett. Jónak kellett tenni érte, hogy jutalomból megismerkedhessek vásáraival, heti piacaival, csodákkal teli üzleteivel, temetéses-templomos misztikus alkalmával, hiszen esztendei legalább ötven héten át csak a harangjaival üzengette, hogy mi azért az övéi vagyunk.

Ezt a bokáig, poros sárhegyig sáros, füledt tanyai létet cipeltem egészen tizenkét esztendő koromig, amikorra nemcsak az elemi hat osztályt tudhattam a hátam mögé, hanem a mindennapi kenyeremért is megdolgoztam régen. Legeltettem az állatokat, markot szedtem, kapáltam, ostorhegyet futottam bátyáim akarata előtt, mert legutolsónak születtem. Betlehemezés, három királyjárás, locsolkodás, a nem csak ismert, de élt néphagyományok színesítették, néhány besenyszegi, szarvasi, berényi kocsipásztorság gazdagította a szlovák és sváb szomszédság ismeretével, de minden emberi értékük csorbítása nélkül. Innen jártam azután hol gyalogosan, hol kerékpáron a falusi polgári iskolába. Ide álmodott a honvág a neves sárréti gimnáziumból, s de sokszor az óta is. Pedig a nagy táblákkal mérő jelenben már csak a dűlőutak, a beomlott torkú kutak és a konok akácfa-hajtások maradtak meg belőle.

Emlékezet tanított meg arra, hogy a távolság olykor közelebb hoz, s a lélek öntörvényű vállalásán a valóság kőörülő vasfoga is kicsordul gyakorta. Nevezetesen az a nádtetős igazság, hogy nem itt születtem, hanem az akkor még csak tanyaközpont Hunyán, ahol édesapámék felesbérlok voltak akkor, húszévesen már egy faluszéli házacskában lehettem otthon, ahová behunyott szemmel most is belémagasodik a szüleim sírja. Az a valahavolt, önmagát túlélte tanyavilág mégis bennem van, akár a lelkem, hozzám nőtt, mint a bőröm s elúzhetetlenül kíséző árnyékom.

Pedig de sokszor megkeveseltem már ifjúságomban is. Nyirkos, dohos, „aprószent” csecsemő halottakat, göthölő heptikásokat termelő egészségtelenségét, rezervátumságát, nem is tegnapi, tegnapelőttiségét. Vasnyúgnak éreztem tagjaimon, s menekültem előle amerre billentett a fejem. Budapestre, a jövendőkeresés ösvényeire, majd Szibériáig boronált a történelem, csak hogy az a tanyai haza mindenhová utánam szökött. Megtartani. Töprengeni a holnapok felett, s beléalmodni

minden felhasználható téglácskáját a jövendőbe, mielőtt tanyáira zuhant volna a csákány, hogy lakói emberhez méltó körülmények közé költözzenek végre. Hírmondja ifjúságomat a mogyoróvirág rózsaszínjében, búzavirág kékjében, az útonjárók adjonisten köszöntésében, s a drága anyanyelv szép, teliszájú magánhangzóiban, amelyekkel ő terül elém, ha írok, zendül nyelvemen, ha szólok ...

Úgy érzem, néha láthatatlan korbács ostoroz feléje, melynek szálait az adóságomból fonták egybe. Halott édesanyám hangja hív máskor, megfáradott testvéreim gondja, s a közügy, hogy jelenét a közösség kévéjébe kötve, hozzá méltón szépítsük a jövő szerűjére.

Olykor szidom is, mert nem akarja az okosat, de ilyenkor magamat is véle, hiszen ahogy fehéredik a hajam, tudván-tudom, nem szabadulhatok elrendelt kényszere alól. Olyanná álmodom hát, amilyennek a valóságban szeretném. Ikerközségével egybeszakadó várossá a Hármas Körös mentén, eltartó bőséggel közös földjein, otthonmarasztaló munkaalkalmakkal gyáraiban. S tudom, hogy szövetségünk, az idő, és az országformáló szorgalom valóra is válthatja ezt az álmot. Hiszem, ahogy a folyókat sem lehet megállítani, úgy a tegnapiakat se szóhatja be senki, hogy holnapután is olyanok maradjanak, amilyenek a sohasem vénülő gyermekemlékezet őrzi őket.

Otthon csak egy helyén, egyetlen táján lehetünk a világnak. Ott, ahol, bölcsőnk ringott, és ahová hűlt porainkat szánjuk. Belső iránytűnk mindig arra felé mutat. A Szülőföld – sors! Tagadni gyalázat, elhallgatni szégyen, megvallani megkönnyebbülés...

Valamikor életem nehéz óráiban, messzire szakadva tőle, erős fogadásokat tettem: Ha egyszer viszontlátlak, sohasem távolodok el tőle messzibbre, mint ameddig a harangszava elkísér. Ma már tudom, ha akarnék, se tudnék. Itt muzsikál a szívemben, s ki-kicsilingel majd még a síromból is, ott a Szüleim lábánál, a körösparti temetőben...

Tímár Máté

Megjelent: Városunk 2000. január. p. 13. Irodalmi oldal